SPEIDEREN

MEDLEMSBLAD FOR NORGES SPEIDERFORBUND #1.2014

Speideraksjonen – det nytter:

– BARNA KOMMER PÅ SKOLEN, LÆRER MYE OG FÅR FREMTIDSHÅP!

Det forteller Jan Egeland, sjef i Flyktninghjelpen, til speiderjournalistene Marte (11), Magnus (12) og Thandobuntu (13). Les intervjuet og få aktivitetstips i eget blad inne i Speideren.

TEMA: SAMMEN

Bli inspirert til å legge ut på nye speidereventyr sammen!

SPEIDERPOLITIKK

Du kan bestemme, hvis du velges til Speiderforum

EKSPEDISJON?

Tips og triks for å planlegge din egen ekspedisjon!

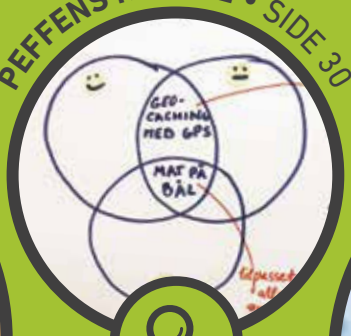
BLI EKSPERT

på stjerner, og lær å finne veien ved hjelp av stjernene.

INNHOLD

Speideren 10-16 #1.2014

PEFFENS HJØRNE • SIDE 30

SPEIDERMAT • SIDE 28

BLI MED PÅ VINTERMØTE • SIDE 6

SPEIDERAKSJONEN 2014 • SIDE 18

SPEIDERFORUM • SIDE 8

BLI EKSPERT PÅ STJERNER • SIDE 16

TEMA: SAMMEN • SIDE 20

EARTH HOUR • SIDE 10

SMÅ OG STORE NYHETER

AKTIVITETSTIPS

FORDYPNING

LEDER

Jeg heter **Silje** og er redaktør for Speideren.

På ekte speidervis

Sammen er et viktig ord. Speiding handler om opplevelser, mestring og utfordringer, men sjeldent om å gjøre disse alene. For å mestre noe nytt, må du ut av *komfortsonen*. I speideren har du mulighet til å gjøre ting du aldri har gjort før, og som du ikke alltid vet om du får til. Ofte snakker vi om "learning by doing". Det handler om å prøve seg frem, like mye som det handler om at det ikke er så farlig om vi ikke alltid lykkes.

Noen ganger står det en trygg troppsleder i bakgrunnen klar til å ta i mot og styre inn på riktig kurs når ting ikke går helt etter planen. Andre ganger dreier det seg om å mestre sammen med patruljen eller troppen. Alene kan motgang virke overveldende og skremmende – sammen er det mye lettere å finne en løsning.

I oktober tikket det inn en e-post på telefonen min: Kan du tenke deg å være redaktør for neste nummer av Speideren, lurte den på. For å svare ja på det spørsmålet måtte jeg ta et steg ut av komfortsonen min. Heldigvis fikk jeg med meg en erfaren og dyktig redaksjon, og nettopp det gjorde at utfordringen ikke ble overveldende eller for stor.

Vi har forsøkt å belyse ordet *sammen* fra flere sider. Derfor kan du blant annet lese om Earth Hour, hvor du, sammen med resten av verden, kan vise at du bryr deg om naturen, om hvordan vi kan speide sammen på tvers av landegrenser og kulturforskjeller, eller hvordan det er å planlegge en ekspedisjon sammen.

Bladet du holder mellom hendende er laget på beste speidervis; et steg ut av komfortsonen, med rom for læring og veiledning, og ikke minst - sammen med gode speidervenner. Jeg håper du finner noe du synes er spennende å lese om, og at du blir inspirert til å gjøre noe du ikke har gjort før, sammen med patruljen eller troppen din. Slikt blir det god speiding av!

God lesning!

Speiderhilsen
Silje Høysæter
ansvarlig redaktør

Norges speiderforbund

Besøksadresse:
St. Olavsgate 25, 0166 Oslo
Postadresse:
Postboks 6910 St. Olavs plass,
0130 Oslo
Telefon: 22 99 22 30
E-post: nsf@speiding.no
www.speiding.no

Ansvarlig redaktør: Silje Høysæter
Design: Løwehjerte design AS
Trykk: Eco Print
Opplag 10-16: 8 100 (18 150 totalt)
Forsidefoto: Monica Hägglund Langen
Redaksjonen avsluttet: 06.02.2014
Generalsekretær: Jens Morsø
Speidersjef: Knut Slettebak
Bidragsytere:
Christina Larsen, Kirvil Kaasa, Ksenia Sazonova.

Redaksjonsråd:
Silje Høysæter (silje1210@gmail.com)
Carl-Frederic Salicath (cfcalicath@gmail.com)
Lars Volden (voldenjr@gmail.com)
Alexander Vestrum (vestrum@gmail.com)
Espen Willersrud (espen@willersrud.no)
Stian Seland (stian@skrivesperre.no)
Tove Arntzen (tovearn@online.no)
Monica Hägglund Langen (mohnlange@gmail.com)

Miljøfyrtårn®
441 799 Trykksak
Forbundskontoret til Norges speiderforbund er sertifisert som et miljøfyrtårn.

KORTNYTT

Korte nyheter om små og store speiderhendelser.
Har du gjort noe som andre bør kjenne til?
Tips oss på kirvil.kaasa@speiding.no

NYHET

Tekst: Alexander Vestrum/Tove Arntzen

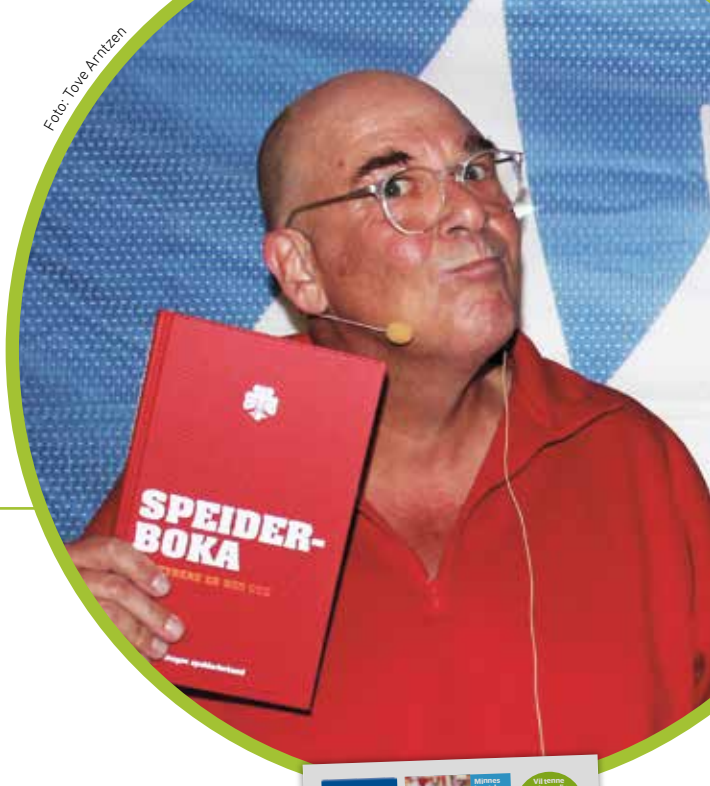

Foto: Tove Arntzen

SULA-SPEIDERNE FÅR TAKK

Speiderne på øya Sula på Sunnmøre tenner hvert år et lyskors på nyttårsaften. Det fortjener de en honnør for, uttaler Solveig Strand på Gåseid til Sunnmørsposten.
- I all slags vær sørger de for at korset er på plass, og jeg synes de bør få honnør for at de tenner faklene til glede for alle oss andre, skriver Solveig.

Foto: Per Hovland, Oppland Arbeiderblad

SPEIDERE OVERLEVDE VED Å BRYTE SEG INN

Da to 17-årige speidere ble overrasket av uvær på Øyerfjellet i Oppland, berget de livet ved å bryte seg inn i ei hytte. De la igjen brev til hytteeieren, der de tilbød seg å betale for et knust vindu og sjokolade som de spiste, skriver Oppland Arbeiderblad.
- Vi er to roverspeidere fra Gjøvik. Vi har vært på skitur med telt og sovepose i tre dager. I dag startet vi opp fra Øvre Moksjø og skulle gå via Akksjøkampen til Lyngtjern. På den siste distansen var vi så uheldige å tulle oss helt bort. Turen i dag har vært meget anstrengende, så på slutten var vi helt utslitt, skrev speiderne.
Dette skjedde for 43 år siden, men det var først nå nylig at Tom Torkehagen og kameraten Trond Paaske fra Gjøvik hørte fra hytteeier Helge Offigstad, skriver avisa.
– Først og fremst ble jeg imponert over det høflige brevet speiderne la igjen, sier hytteeieren nå.

ROS TIL FOLLO-SPEIDERE

Langhus speidergruppe i Follo krets har tradisjon for å holde åpent på hytta på Sterkerud. Lokalavisa Østlandets Blad gir dem «Dagens ros» for å gjøre det også på en snøfattig vinter.

ØB
Lørdag 4/1/2014
Ferien reddet i siste liten
DAGENS ROS
64 877 877

Foto: Iver Gjendem

DANSKENE FÅR OGSÅ SPEIDER-LEGO

Selv om Lego lages i Danmark, handler våre danske speidervenner Lego i Speider-sports norske nettbutikk. Speider-sport ble raskt utsolgt for Speider-Legoen, og ny leveranse kommer i mars. I løpet av året får også danskene sitt eget sett med speider-Lego, og fra 13.–16. februar kunne de se speider-Lego fra Norge utstilt på Lego World i København.

SENKET SKULDRENE MED HERODES FALSK

I desember inviterte Fredrikstad Speiderråd distriktets ledere og rovere til å «senke skuldrene» på Gressvik menighetssenter, med underholdning og julemat. 100 fremmøtte fikk seg en flott overraskelse av leder Karl-Erik Onstad da han presenterte evigunge Herodes Falsk, som holdt et engasjerende foredrag om betydningen av hjernens enkleste muskelbeskjed, nemlig smilet!

Foto: Jens Erik Jensrud/Henning Holter Christensen i Hamar Arbeiderblad

REDDET FETTEREN FRA Å DRUKNE

Christiane Skaug (11), som er speider i 1. Løten speidergruppe, har fått en utmerkelse fra Redningsselskapet etter at hun reddet fetteren sin, Niclas, fra å drukne i Mjøsa. De to lekte med en «tube» på vannet, men uten redningsvester. Tuben veltet, og Niclas greide ikke å svømme inn til land. Christiane forstod at situasjonen ble kritisk da begge ble borte under vannflaten. Hun la seg dermed på ryggen og svømte innover til land med søskenbarnet.

– Dette var en stor redningsbragd, og det står stor respekt av det Christiane utrettet, sier Redningsselskapet, som belønner livredderen med livsvarig medlemskap og redningsvest.

Foto: Tove Arntzen

PEPPERKAKE-SPEIDERLEDER

Før jul hadde de minste speiderne i Kjølberg MS Speidergruppe, altså beverne, baking på programmet. De hadde bestemt seg for å sette Kjølberg-rekord i pepperkakebaking. Pepperkakemannen skulle bli like stor som en speiderleder! Som planlagt ble det en imponerende pepperkake-speiderleder i nesten naturlig størrelse. Kakemannen, som hadde fått navnet herr Hansen, ble loddet ut. Dette innbrakte hele 1 300 kroner, som skal sendes til en skole i Zimbabwe.

JUBILEUMSMERKE

I forbindelse med grunnlovsjubileet kan speidere i alle aldre ta et jubileumsmerke. Merkekrav og info finnes på www.speiderbasen.no.

Vi feirer

GRUNNLOVSJUBILEET 1814-2014

LURE LØFTER

Foto: Erica Kronheim (BA)

Åtteårige Henrik Angeltveit Meland hadde nyttårsforsettene klare ved inngangen til 2014, ifølge Bergensavisen.

- Jeg lover å fortsette i speideren, og så vil jeg bli bedre i taekwondo. Jeg skal få svart belte, sier han.

SNØ!

Med en ekstremt snøfattig vinterstart i store deler av landet ble det en utfordring å finne et vintermøte å lage reportasje fra.

NYHET

Tekst og foto: Alexander Vestrum

Desember 2013 var den åttende varmeste desember siden år 1900 for landet sett under ett, ifølge Meteorologisk institutt. På Østlandet er det bare desember i 2006 og 1924 som har vært varmere.

- Vi på Elverum er vant til å ha snø fra slutten av november, forteller troppsleder Stian Ringstad i Mjølner, Hedmark krets.

Løsningen ble å dra til fjells, til Budor - om lag 600 meter over havet i Løten kommune. Og Speideren fikk være med!

Marius (foran) og Thomas i full fart i den lille bakken ved Budor.

Troppsleder Stian Ringstad og flokkleder Birgit Moberget, sammen med småspeider Espen, som er Birgits sønn.

Fra Speiderbasen:
Fjellvettreglene med forklaringer:

Bjørn Håkon fra Sleipner-patruljer i Mjølner i svevet. Bak kommer peff Oskar. Og speiderskjerf er obligatorisk på vintermøte i alpinbakken.

Mjølner-speiderne Espen (foran til høyre), Bjørn Håkon, Oskar, Andreas, Marius og Thomas.

Prosjektgruppene til Speider- og Roverforum er i full gang med planleggingen.

ENGASJERT I SPEIDERPOLITIKK

Hvis Christina Larsen (17) fikk bestemme, hadde det blitt et bedre samarbeid mellom kretser og grupper, og hun hadde fått fart i roverne – med et enda bedre rovertilbud.

NYHET

Tekst: Tove Arntzen/Silje Høysæter • Foto: Alexander Vestrum

For to år siden var Christina Larsen fra 1. Heistad speidergruppe delegat på Speiderforum. I tillegg til å representere forumet på Speidertinget, ble Christina valgt inn i prosjektgruppen for Speiderforum 2014.
Christina er svært engasjert i speiderpolitikk, og mener blant annet at speideren bør bli flinkere til å bruke sosiale medier.
– Det er viktig å være synlig før et arrangement, slik at folk får lyst til å delta, og etterpå, slik at andre får inspirasjon til å delta neste gang.
På Speiderforum diskuteres sakene som skal opp på Speidertinget, og det stemmes over hva speiderne i alderen 13-16 år skal mene om disse. To av delegatene på Speiderforum blir, som Christina, valgt til å representere Speiderforum på Speidertinget.

HAR DU LYST TIL Å VÆRE MED PÅ SPEIDERFORUM?

For å bli med på Speiderforum må du være mellom 13 og 16 år, og du må være valgt av kretsen eller korpset ditt. Hver krets og korps har to plasser, som blir valgt på krets- eller korpsting. To av delegatene på Speiderforum blir valgt til å representere forumet på Speidertinget. Speiderforum er en fin mulighet til å lære mer om demokrati, og øve seg på å si sin mening. I tillegg får du møte engasjerte speidere fra hele landet.

Ikke bare gjør prosjektgruppene en viktig jobb - de har det også veldig gøy sammen!

Min opplevelse av Speiderforum

Tekst: Christina Larsen • Foto: Alexander Vestrum

Jeg ble spurt om å være med på noe nytt. Jeg visste ikke helt hva jeg sa ja til, bare at vi skulle diskutere saker med speidere fra hele landet. For at ikke debatten skulle bli kjedelig, sa jeg min mening i alle sakene. Det ble en av de beste helgene jeg har hatt utenfor kretsen.
At jeg ble valgt inn i prosjektgruppen og som delegat til Speidertinget er jeg glad for, det er det jeg har vokst mest på i speidersammenheng. Det gjør at jeg har lyst til å fortsette med speiding, selv om mange på samme alder slutter. Blir du spurt, og synes papirspeiding høres kjedelig ut, må du likevel ikke nøle med å si ja! Det er en opplevelse for livet som er verdt å ha med seg både i speideren og privat. I tillegg har jeg har fått mange nye venner.

Christina Larsen visste ikke helt hva hun sa ja til da hun ble spurt om å være med på Speidereforum. Hun brukte anledningen godt og sa sin mening i alle sakene. I ettertid ser hun på Speiderforum som en av sine beste speideropplevelser.

Annonse

- har du lysbryter, kan du delta!

Tekst: Tove Arntzen • Foto: Carl Frederic Salicath

Mål: S-4, 11

Lørdag 29. mars 2013 kl. 20.30 skal byer, kommuner, bedrifter, organisasjoner og mennesker over hele verden slukke lyset i én time for klimaet. Earth Hour er en verdensomspennende symbolsk markering. Har du en lysbryter, kan du delta. Kampanjen er et globalt uttrykk for folks vilje og evne til å stå sammen mot klimaendringene. Vis at du vil være en del av løsningen: Slukk lyset for klima og natur – og gjør gjerne enda mer!

Ta en utfordring - det er din planet!

Måten vi lever våre liv på påvirker planeten. Fra ekstreme forandringer i klimaet, oversvømmelser og tørke, til sultkatastrofer, tap av arter og avskoging. Earth Hour handler om mye mer enn en time i mørket. Det handler om å forstå at våre handlinger, energien vi bruker, varene vi kjøper og vannet vi drikker, har en påvirkning på planeten vi lever på.

HVA?

Tips

- Still deg opp i vinduet, eller gå en tur ute når det er Earth Hour (husk refleks!): Kan du se at det blir mørkt hos andre også?
- Tenn stearinlys, og spill et spill med familie eller venner!

Earth Hour er verdens største kollektive meningsytring hvor hele verden står sammen mot klimaendringer. Men Earth Hour i seg selv får ikke klimautslippene ned. Den jobben må gjøres alle de andre dagene i året, av oljedirektører og statsministre, vindmølleprodusenter og skogbrukere, syklister, fagforeningsfolk, lærere, elever, fløytespillere, journalister og kommunale planleggere. Og deg og meg.

OPPLEVELSER FOR LIVET

Føl på det gode leirliv: Ekte speidersommer sammen med patruljen. Våkne i teltet, nyt maten laget på grue, bli svimmel i toppen av tårnet, le på leirbål og gå inn i leirnatten med nye venner. Opplevelser for livet venter på Asker 2014!

BLI MED PÅ ÅRETS SPEIDEROPPLEVELSE:

> ASKER 2014!

Var du på landsleir i Stavanger i sommer? Da fikk du ganske imponerende minner for livet! Nå har du mulighet til å delta på landsleir igjen. Alle NSF-speidere inviteres til å komme *tett på* og delta på KFUK-KFUM-speidernes landsleir 2.-9. august!

HVA SKJER?

Gled deg til haiken! Utforsk den vakre naturen i Asker gjennom 25 spennende haiker med ulik lengde og eventyrlige opplevelser. Opplev Trine Rein og Christian Ingebrigtsen fremføre leirsangen. Opplev ekte speiderglede og kreativitet på markedsdagen! Det blir et unikt og innholdsrikt marked hvor speiderne lager egne morsomme aktiviteter. Gled deg til forhåndsoppgaver og mange nye kule merker både før og under leiren.

TETT PÅ ASKER 2014

BLIR DU MED?

Vi vil treffe deg! Har du lyst å bli med på landsleir i sommer? Snakk med lederne og speidervennene dine om å delta. Mer informasjon og påmelding finner du på kmspeider.no/landsleir. Vi håper mange av våre venner i Norges speiderforbund vil dra på leir med oss.

FAKTA OM LEIREN

Tid:	2.-9. august 2014
Sted:	Vettre i Asker
Målgruppe:	Leiren planlegges for speidere født i `03 og eldre.
Pris:	Kr. 2200,-. Rabatter for familie, stab, ledere og barn. Reise kommer i tillegg.
Påmelding:	Påmelding innen 1. april på kmspeider.no/paamelding (egen veiledning for NSF-speidere).
E-post:	landsleir@kmspeider.no
Telefon:	404 21 752 (prosjektkoordinator Elisabeth Mork)

Følg oss på Facebook og Instagram!
facebook.com/asker2014
#kmspeider #asker2014

kmspeider.no/landsleir

Foto: Espen Willersrud • Design: Iver Gjendem / Formtor AS

VÅR EGEN SPORTSBUTIKK I 100 ÅR

Overskuddet fra salg av speiderskjorter, merker, klær og turutstyr
på **www.speider-sport.no** går tilbake til speiderarbeid i Norge.

I år feirer vi 100 år med å delta i Expedition Amundsen, verdens hardeste pulkløp.
Følg forberedelsene og løpet over Hardangervidda på **facebook.no/Speidersport**

TEMA

SAMMEN

Tekst: Tove Arntzen • Foto: Carl Frederic Salicath og Tove Artnzen

Vi hører ofte uttrykk som «sammen er vi sterke», «vi er sammen om det», «vi opplever gleder og sorger sammen» og «vi er sammen hele tiden». Ordet sammen rommer så mye. Kunne du tenke deg å gå på speideren uten å ha noen å gå dit sammen med? Dra på tur, overnatte i telt, knytte knuter og se på stjernetegn mutters alene? Sitte ved leirbålet om kvelden og synge alene? Nei, det hadde ikke vært noe særlig. Og hvem skulle du i så fall trent førstehjelp på?

Det å være mer enn en, være sammen, er viktig for oss. Vi har mer enn 16 synonymer i språket vårt som kan brukes istedenfor ordet sammen. Flere av disse ordene, som patrulje, gruppe, tropp og flokk, bruker vi i om inndelingen i speidersystemet, slik at alle vet hvem de hører sammen med.

I Norge er det i dag ca. 33 000 speidere, ca. 20 000 av disse er medlemmer i Norges speiderforbund. I hele verden er det ca 40 millioner speidere, fordelt på 161 land. Det betyr at nesten uansett hvor du drar, vil du finne speidere å være sammen med. Det er nesten uendelig mange speidervenner der ute som du ennå ikke har møtt!

Hvis du spør folk du kjenner, vil du kanskje bli overrasket over hvor mange det er som har vært speidere en gang, og som kan fortelle deg om gode speiderminner de har fra tiden de hadde sammen med andre speidere. Ganske mange speidervennskap har startet i ung alder og har vart livet ut.

Gjør du et nettsøk på: «speiding sammen» får du over 200 000 treff om det å være speidere sammen. Søker du på «speiding alene» kommer det opp artikler om patruljer på haik alene og speidere på tur uten foreldre, men ingen artikler om noen som er speidere alene. Selv på haiklangt fra folk er en altså ikke alene, men en patrulje, og da er en jo fortsatt sammen.

Så da er det vel som det står på speiderforbundets nettside: «Speiding er friluftsliv året rundt og opplevelser sammen med andre. Speiding er samarbeid om oppgaver, og speiding er vennskap som oppstår og utvikles underveis – også på tvers av landegrenser.»

Sammen i tykt og tynt – sjøspeidere dingler fra Havbraatt.

På speiderforbundets nettside www.speiding.no, står det: Speiding er friluftsliv året rundt og opplevelser sammen med andre. Speiding er samarbeid om oppgaver og speiding er vennskap som oppstår og utvikles underveis – også på tvers av landegrenser.

KFUK- og KFUM-speiderne slo seg sammen i 2003

Speidere fra KFUK-KFUM-speiderne og Norges speiderforbund er sammen i studio for å spille inn leirsang.

Speiderfest på NM i speiding, hvor speidere i patruljerer konkurrer sammen om å bli best i Norge.

Patrulje Klovnene fra Fredrikstad MS Speidergruppe på haik alene, men likevel sammen.

Norges speiderforbund ble grunnlagt i 1978 ved sammenslåingen av Norsk Speidergutt-Forbund og Norsk Speiderpikeforbund (NSPF, grunnlagt 1921).

Sammen kan speidere lage de mest imponerende byggverk!

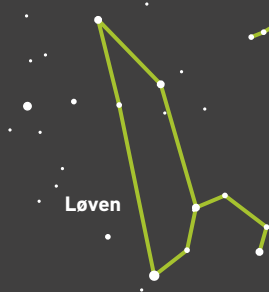

Leirbål er ikke det samme alene. Er man sammen blir det minne for livet – og kanskje finner du til og med en spesiell å være sammen med?

Speidere, gode alene – best sammen!

BLI EKSPERT

PÅ STJERNER

Om vinteren er himmelen vakker å se på, med mange stjernebilder. Stjernehimmelen kan også hjelpe deg å finne veien.

Kilde: Speiderboka og NRK Illustrasjon fra Speiderboka: Iver Gjendem

En stjerne er en selvlysende, diger kule av glødende gass, nesten som en enorm lyspære som varer veldig lenge. Hvis du vil se på stjernene, er det lurt å finne et egnet observasjonssted. En bakke i åpent terreng er ofte best. I starten vil mange stjerner se like ut, men etter hvert skiller det seg ut grupper, og du ser forskjellige typer.

Et *stjernebilde* er en gruppe stjerner som, sett fra Jorda, ser ut til å danne et mønster. Hvis du tegner en strek mellom bestemte stjerner, danner de figurer. I virkeligheten er stjernene mange lysår fra hverandre, og det er lite som knytter dem sammen. Det finnes mange forskjellige stjernebilder. Her ser du noen av de mest kjente. Klarer du å se dem ute på himmelen også?

Stjernehimmelen kan også hjelpe deg å finne veien. Les mer om hvordan du finner retningen med Nordstjernen.

Finn vei med Nordstjernen

Nordstjernen ligger i nord, og du kan se den hele året, så lenge det er mørkt nok. For å finne Nordstjernen må du første finne Karlsvogna.

- Merk deg avstanden mellom de to stjernene som danner den bakerste delen av vogna.
- Tenk deg en linje rett oppover som er fem ganger så lang som denne avstanden.
- Der linjen stopper, finner du Nordstjernen. Den lyser ofte sterkere enn andre stjerner.
- Nå kan du bruke Nordstjernen til å gå mot nord. Et smart triks kan være å trekke en loddrett linke fra Nordstjernen ned mot et punkt i terrenget. Deretter går du mot dette punktet.

Visste du at…

Mål: F-2, 8

På en klar himmelnatt kan du se mer enn 2 000 stjerner.

Månen lyser fordi Sola skinner på den og lyset blir reflektert ned til oss på Jorda.

Det tar åtte minutter før lyset fra Sola når Jorda.

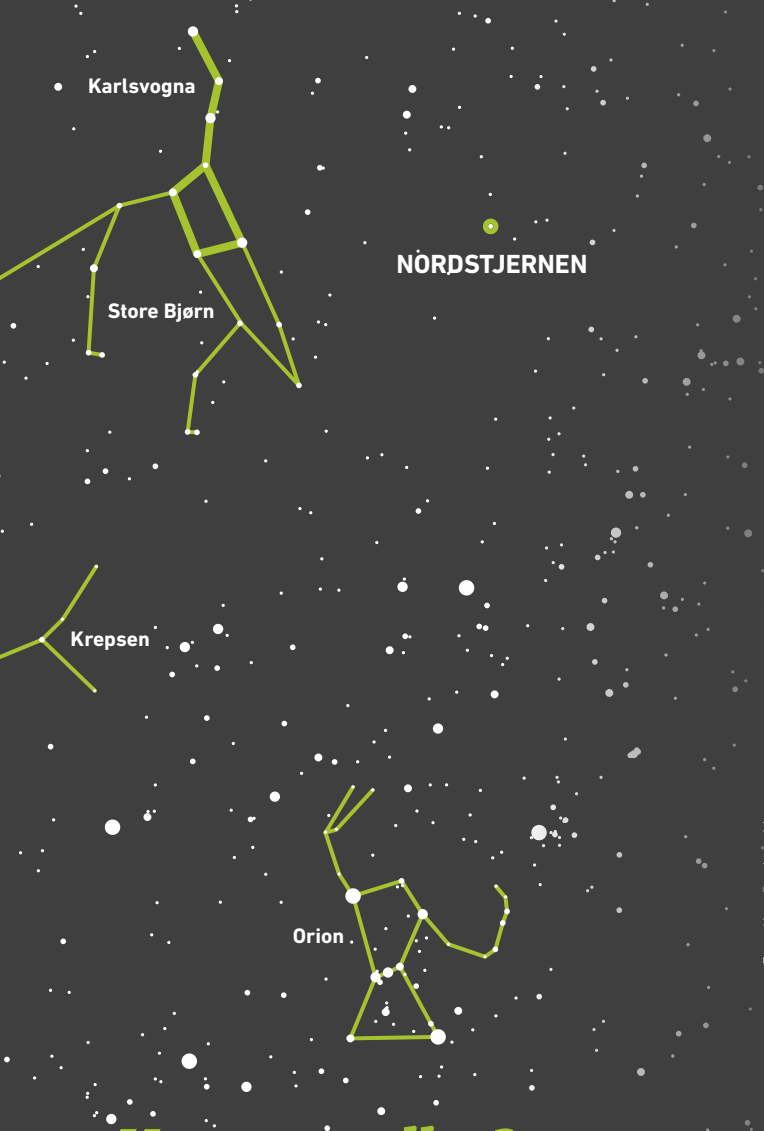
Stjernene er langt borte fra Jorda. Det hadde tatt 100 000 år å fly med romskip til nærmeste stjerne.

Sola også er en stjerne. Den er den nærmeste stjernen sett fra Jorda, og den gir Jorda nok energi, slik at vi har liv her.

Sola er kjempestor! Hvis vi tenker oss at Sola er en fotball, så ville Jorda være mindre enn en ert.

Hvis du skulle kjøre med bil til Sola, så hadde det tatt 200 år. Å reise til Sola med romskip hadde det tatt 150 dager, og da hadde du flydd ca. 40 000 kilometer i timen.

Vi kan ikke se stjerner på dagen fordi Sola har så sterkt lys.

AKTIVITETSTIPS

Besøk Solobservatoriet

Hvis du bor på Østlandet kan du og speidergruppa di gjøre som troppen i Konnerud speidergruppe og besøke Solobservatoriet på Harestua i Oppland. De lærte mer om nordlys, solstormer, Månen og mye mer.

Foto: Konnerud speidergruppe

Solobservatoriet ligger 588 meter over havet og er Norges største astronomiske anlegg. Solobservatoriet har mange kikkerter, et stort solteleskop i et 20 meter høyt tårn (12 meter over og åtte meter under bakken), og noen av de flotteste forholdene for å studere himmelen. Solobservatoriet er det eneste større vitenskapelige observatorium i Norge, og ble tidligere brukt til forskning på sola. Få mer informasjon på **www.solobservatoriet.no.**

Hva er nordlys?

Nordlys er et slags «lysshow», og de som «styrer» showet er Sola og Jorda. På Sola er det kjempevarmt, hele 15 millioner grader. Fordi det er så varmt, kan det skje eksplosjoner. Jorda er som en stor magnet som trekker til seg ting. Magnetfelteter sterkest på Nordpolen og Sørpolen. Når det skjer eksplosjoner på Sola, slynges masse små partikler («støv») ut i verdensrommet. Noe av dette støvet kommer helt til Jordas atmosfære. Magnetfeltet og atmosfæren til Jorda fanger opp disse støvkornene, og da danner det seg nordlys. Hvor ofte og hvor sterkt nordlyset forekommer styres av aktiviteten på Sola. Magnetfeltet og jordatmosfæren bestemmer hvor på Jorda vi kan oppleve nordlyset.

SPEIDER-AKSJONEN 2014

– TAKK

FOR AT DERE HJELPER OSS Å HJELPE

Speiderne Marte (11), Emma Johanne (11), Magnus (12) og Thandobuntu (13) intervjuet Flyktninghjelpens generalsekretær Jan Egeland om hvorfor det er så viktig å hjelpe barn på flukt, og hvordan Flyktninghjelpen ser at speidernes innsats nytter.

Tekst og foto: Monica Hägglund Langen

–Vi har modige og gode hjelpearbeidere i felten, som i krigsområdene i Afghanistan og i Syria, men vi må ha penger til å blant annet kjøpe telt og boliger, og betale lønn til lærere. Vi er helt avhengig av hjelpen fra flotte organisasjoner som speideren, og flotte ungdommer og barn som speidere er. Pengene gjør det mulig for oss å drive vårt arbeid, og vi ser at det nytter. Barna kommer på skolen, lærer mye og får fremtidshåp, forteller Jan Egeland til speiderjournalistene Marthe Lundquist (11), Emma Johanne Koch (11), Magnus Aalde (12) og Thandobuntu Heggdal-Pupa (13) fra 1. Ås i Follo krets. Egeland forteller at han har besøkt skoler for syriske barn i Libanon og Jordan, der elevene var like gamle som speiderjournalistene.

–Der spør jeg alltid hva de vil bli når de blir store, og alle rekker opp hendene og vil svare. Barna der vil det samme som norske barn. Noen vil bli leger, andre vil bli ingeniører, popstjerner, forretningsmann eller -kvinne. Vi må la dem få muligheten til at det kan skje, og det kan de få gjennom skolegang, forteller Egeland.

Speideraksjonen

Norges speiderforbund har i flere år gjennomført Speideraksjonen, hvor speidere samler inn penger til Flyktninghjelpens arbeid. De siste årene har pengene blant annet gått til Øst-Timor, Liberia og

»

Flyktninghjelpens generalsekretær Jan Egeland blir intervjuet av speiderjournalistene Magnus Aalde (12), Falk, Emma Johanne Koch (11), Fjellrev, Marthe Lundquist (11), Fjellrev, og Thandobuntu Heggdal-Pupa (13), Jerv, fra 1. Ås i Follo krets

FAKTA OM MENNESKER PÅ FLUKT:

- 45,2 millioner mennesker er på flukt i verden i dag.
- Flyktninger er, i følge FNs flyktningekonvensjon, «enhver person som befinner seg utenfor det land han er borger av på grunn av velbegrunnet frykt for å bli forfulgt på grunn av rase, religion, nasjonalitet, politisk oppfatning eller tilhørighet til en spesiell sosial gruppe». Men denne forklaringen beskriver ikke den gruppen flyktninger som har økt mest de siste ca. 20-30 årene, og som nå er den største gruppen av flyktninger: internflyktningene, eller internt fordrevne – mennesker som har flyktet uten å ha forlatt hjemlandet.
- Hvis antallet flyktninger og internt fordrevne fortsetter å øke i året som kommer, som det ser ut til av det globale konfliktbildet, vil det bli flere flyktninger enn i «toppåret» 1994, da rundt 47 millioner mennesker var på flukt.
- Nå er den verste fluktkrisen i og rundt Syria. 2,3 millioner mennesker har allerede flyktet over grensene til nabolandene, og i tillegg er 6,5 millioner mennesker internt fordrevet.
- Sør-Sudan kan være på vei mot en katastrofal borgerkrig. Flyktninghjelpens generalsekretær Jan Egeland sier at en eventuell borgerkrig vil sende mange mennesker på flukt.

Myanmar. I 2014 skal pengene gå til skolegang for barn i Somalia, Afghanistan og Syria.
–Pengene skal gå til trygge, gode skoler for barn som har flyktet fra sine hjem. De trenger et trygt sted å være og lære. Når jeg har vært i disse landene, har barna fortalt meg at det de ønsker seg aller mest er å kunne gå på skolen, forteller Jan Egeland.
–Det skjer mye forferdelig i verden nå, hvorfor skal pengene fra Speideraksjonen gå til akkurat disse tre landene?

Flyktninghjelpen:

- Flyktninghjelpen er en uavhengig, humanitær organisasjon som gir hjelp, beskyttelse og varige løsninger til mennesker på flukt over hele verden.
- Flyktninghjelpen ble etablert i 1946 under navnet Europahjelpen, for å hjelpe flyktninger i Europa etter 2. verdenskrig.
- I 2012 bidro organisasjonen med nødhjelp til mer enn 3 millioner mennesker i over 20 land.
- Flyktninghjelpen har 4000 medarbeidere som er lokalt ansatte i organisasjonens prosjekter i over 20 land i Afrika, Asia, Amerika og Europa.
- Flyktninghjelpen har rundt 850 kvinner og menn i beredskapsstyrken. På 72 timers varsel kan de rykke ut over hele verden for å bistå FN og andre internasjonale organisasjoner.

«Både speidere og ikke-speidere kan bli faste faddere. Hvorfor er det så viktig? Jo, fordi da får vi inn litt penger jevnt og trutt.»

– Somalia, Afghanistan og Syria er tre av de verste krigene i vår tid. Syria er den verste, og i Somalia og Afghanistan har krigen pågått lenge. Så i disse tre landene er det flest flyktningbarn, og vi trenger hjelp sånn at alle kan gå på skole, sier han.
–Hva er de største problemene i landene som Flyktninghjelpen arbeider i?
–Det er mange problemer, men jeg vil si at de største problemene er usikkerheten, utryggheten og frykten som menneskene opplever. Grunnen til at noen blir flyktninger, er at noen truer dem. Da må de flykte for å finne trygghet. I slike situasjoner er barna de aller mest sårbare. De har det mest vanskelig fordi de ikke kan forsvare seg selv, forteller Egeland.
Speidere kan samle inn penger til barn i vanskelige situasjoner med dør-til-dør-aksjoner, innsamling på kjøpesentre, speider-jobbing og andre aktiviteter under aksjonsuken fra 22. til 27. april i år.

Må gi fremtidshåp

Med Speideraksjonen viser norske speidere at de er engasjert og tar aktivt ansvar i samfunnet. Generalsekretær Egeland forteller at Flyktninghjelpen er avhengig av at speiderne stiller opp.
–Får ikke barna skolegang, kan de miste alt håp om en god fremtid, sier Egeland.
–Og fremtiden er jo viktigst for barna, for det er de som kan forhindre at noe slikt skjer igjen, poengterer Thandobuntu.
–Ja, det er veldig viktig at barna ikke mister håpet. Mister de det kan de ønske å bli soldat og ta hevn for det som har skjedd. Da vil det bli krig for alltid, sier Egeland. Han sammenligner de krigsherjede landene med Norge, Sverige og Danmark, for her har det også vært krig.
–Vi har lært å leve i fred med hverandre. Derfor har min generasjon og deres generasjon sluppet å oppleve krig, sier han.

–Vi kan bli selvopptatte

Speiderjournalistene spurte om hva de som ikke er speidere kan gjøre for å hjelpe.
–Både speidere og ikke-speidere kan bli faste faddere. Hvorfor er det så viktig? Jo, fordi da får vi inn litt penger jevnt og trutt. Hver gang det er store katastrofer, får vi mye penger, men vi trenger også penger når mediene ikke skriver om alt som skjer, sier Egeland. Han skryter av speideren, som han synes er en fantastisk organisasjon.
–Det er så bra at speiderne går med innsamlingsbøsse én gang i året, for det er så fort gjort at vi blir selvopptatte. Vi bor i verdens rikeste land, og da kan vi si at "her har vi det så bra, og vi må tenke på oss sjøl for at vi skal fortsette å ha det så bra". Men når man har det så godt som vi har det, da kan man dele. Sånn som speidere, som også tenker på andre, sier Egeland. Han forteller at en nordmann er 2 000 ganger rikere enn en person i Afghanistan. Det betyr at én person i Norge har like mye penger som 2 000 afghanere.
–Norske barn er bortskjemte. Vi får mer og mer, men blir ikke lykkeligere. Speideren viser at det ikke bare er materielle ting som er viktig, men også å dra ut på tur, sier speiderjournalistene. Jan Egeland er enig.
–Men heldigvis er ikke alt håpløst. Mange land har opplevd fremgang. Vi ser at innsatsen nytter, og det er det som gjør at jeg er så glad i jobben min, sier han.

AKTIVITETSTIPS

AFRIKANSK FRISTELSE

En fin ramme rundt et møte som skal handle om speideraksjonen kan være å lage en matrett fra et annet land. Her finner du en spennende matrett fra Libya med couscous.

Tekst: Lars Volden • Foto: Mstabell.com

Mål: K-6

Couscous har blitt tilberedt og spist i hundrevis av år i Nord-Afrika. Couscous er laget av det samme som pasta, altså semule som kommer fra hvete. I Libya er det vanlig å servere couscous med lammekjøtt, storfekjøtt eller kjøtt fra kamel. I Egypt blir couscous brukt som en dessert som er tilberedt med smør, sukker, kanel rosiner, nøtter og krem.

For å lage et måltid for fire stykker med couscous og kylling trenger du:
400 g couscous
4 kyllingfileter
1 gulrot
1 løk
1 ts salt
50 g smør
1 ts pepper
1 knivsodd safran
1 l vann
50 g sultanarosiner

Slik gjør du det:
- Del opp løk og gulrot i skiver og putt det i en kjele med salt, pepper, smør og safran.
- Så deler du opp kyllingen i store terninger og legger dem i kjelen. Tilsetter deretter 1 liter med vann. Så skal det hele småkoke i 30 minutter.
- Kok så opp sultanarosiner i en egen kjele med vann i ca. 5 minutter. Om du ikke får tak i sultanarosiner går det helt fint å bruke tørket aprikos.
- Kok couscous etter anvisning på pakken.
- Om du ønsker karamellisert løk på toppen skjærer du en hel løk i tynne skiver. Brun 50 g smør i en panne og legg oppi løken, 4 ss honning, en halv teskje kanel og en halv teskje salt.
- Når du har gjort det, kan du fordele maten på fire tallerkener.

Denne, og andre retter som bruker couscous går det lett an å lage på speidertur, så lenge dere har nok kjøkkenutstyr og et bål eller en primus.

Rop fra Liberia

Klapp i takt med ropet. Prøv forskjellige rytmer!.

Leder: Oh djoh weh
Speidere: Weh
Leder: Oh djoh weh
Speidere: Weh
Leder: Oh wee (Hører du det?)
Speidere: Wa (Ja jeg hører)
Leder: Oh wee
Speider: Wa
Leder: Oh gbal de gba gba (Så bra!)
Speidere: Oh gbal de gba gba
Leder: Oh gbal de gba gba
Speidere: Oh gbal de gba gba

Ropet er hentet fra www.speiderbasen. no. Her finner du mange andre rop og leker som er perfekte til et lite avbrekk på et patruljemøte, eller kanskje rundt leirbålet.

Tekst: Silje Høysæter/speiderbasen.no

SPEIDERENS PETTER SMART

KLOKKET INN PÅ RIKTIG KURS

Tekst og foto: Silje Høysæter

Mål: F-2

Det hender en gang i blant at du har behov for å få kontroll på himmelretningene, men ikke har tatt med deg kompass. Med et helt vanlig armbåndsur kan du fort løse den floken – i alle fall hvis været er bra!

Når sola er synlig finner du lett riktig retning: La lilleviseren peke mot sola. Midt mellom lilleviseren og tolvtallet finner du himmelretning sør. Før klokken tolv er sør til venstre for tolvtallet, etter klokken tolv til høyre.

Metoden er absolutt lettest å bruke dersom du har en klokke med visere, men du kan også se for deg viserne hvis du har en digitalklokke eller mobiltelefon, og er det helt krise kan du også anslå tidspunkt på dagen. Retningen blir neppe helt nøyaktig da, men mest sannsynlig bedre enn ingenting.

Øv deg en dag det er sol, og sammenlikne med hva kompasset viser. Klarer du å finne sør?

Hva?

Team Speider-sport

Team Speider-sport består av Raymond Homme, Espen Willersrud og Silje Høysæter - alle sammen aktive speidere. Teamet skal sammen gå Expedition Amundsen, over Hardangervidda i månedsskiftet februar/mars. Det hundre kilometer lange pulkløpet er regnet som verdens hardeste. Følg Speider-sport på Facebook, og få jevnlige oppdateringer fra Team Speider-sport!

OM DET Å DRA PÅ EKSPEDISJON

Tekst: Silje Høysæter • Foto: Espen Willersrud

Drømmer du om å utfordre deg selv? Utforske nye steder? Team Speider-sport tester for tiden ut hvordan det er å dra på ekspedisjon. Hvordan kommer du i gang med et slikt prosjekt? Og når du først er kommet i gang – hvordan forbereder du deg på noe du aldri har gjort før?

Fordi Speideren går i trykken før Team Speider-sport spenner på seg skiene og legger ut på langtur, har vi samlet de beste tipsene våre for forberedelsen til løpet. Med andre ord – i hendene dine holder du akkurat nå Speiderens helt egen ekspedisjonsguide!

Trinn for trinn

En ekspedisjon kan være så mangt, men felles for alle ekspedisjoner er at de gir den som gjennomfører dem en utfordring. Det betyr at du slettes ikke trenger å gå over Grønland eller Norge på langs for å få den gode følelsen av mestring. Begynn i det små, og gi deg selv nye utfordringer når det som en gang var vanskelig plutselig har blitt et «barneskirenn».

Mål:
V-1, 2, 3 og
F-9, 10

Sett deg et mål

Av og til har målet vært klinkende klart hele livet, andre ganger er det vanskelig å bli enig med seg selv om hva som egentlig er drømmen. Men uansett: Våg å drømme ville drømmer, og ikke minst – våg å gjøre alvor av dem! Skal du gjøre noe du ikke har gjort før, må du nødvendigvis bevege deg litt utenfor komfortsonen din. Du bør også være bevisst på at de rundt deg ikke nødvendigvis synes ideen høres like god ut som du gjør.

Trening

I svært mange tilfeller innebærer en ekspedisjon fysiske utfordringer. Ikke bare er det tungt å forflytte seg langt over tid, det kan også oppstå situasjoner der du trenger å være sterk både i hode og kropp. I Team Speider-sport skaffet vi oss bildekk for å simulere vekten av pulken. Da kunne vi trene nokså realistisk ved å slepe bildekk og gå med staver. Da snøen kom fylte vi vekt i pulkene våre og banet oss vei Oslo-marka med pulkene på slep. Vi har vært opptatt av å få mengdetrening for å forberede oss på belastningen. I tillegg har alle i teamet trent mer generell styrke og utholdenhet.

Felles rutiner

Siden Expedition Amundsen på sett og vis er et førstemann over vidda-løp er det kjempeviktig å lage effektive rutiner. Det er for eksempel få ting som er så irriterende som å måtte stoppe hver halvtime fordi en i laget alltid må hente noe bak i pulken sin. Vårt tjuvtips i akkurat den sammenhengen er forresten å ha det du umiddelbart får bruk for lett tilgjengelig i lommene på klærne. Det kan være nøtter, vannflasken eller en ekstra lue for å regulere temperaturen. Slike rutiner får du bare ved å være på tur og prøve ut ting i praksis, så som med så mye annet – øvelse gjør mester, og øvelse sammen gjør super-team.

Felles mål

Like viktig som felles rutiner er felles mål. Bli enig med turkameratene dine om målet for turen – i detalj. Det blir garantert dårlig stemning om én har som mål å bruke kortest mulig tid frem, mens en annen har som mål å nyte turen, og ikke er så opptatt av å komme frem i det hele tatt. Gnisninger oppstår uansett, men da hjelper det å ha et felles grunnlag.

Bygg lagånd

Har dere det ikke morsomt sammen i komfortable omgivelser, har dere det garantert ikke veldig gøy når blodsukkeret er i kjelleren, og med snøstorm rundt ørene. Bruk tid på å bli kjent, og ha det gøy sammen. To norske polfarere hadde for eksempel med seg en svensk eventyrbok de leste høyt fra i teltet når de var skikkelig slitne. Vi i Team Speider-sport har Raymond som stemmer i en sørlandsvise eller to når det trengs. Og husk at selv om det kan føles som blodig alvor i blant, så er jo dette noe dere gjør fordi det er gøy.

Sikkerhet

Tøffe utfordringer og vanskelige omgivelser krever kunnskaper og ferdigheter. Selv om det er sunt å bevege seg ut av komfortsonen, skal man ikke være dumdristig. På vår ekspedisjon er det helt sentralt at alle i laget har god kontroll på ferdigheter som kart og kompass, teltoppsett, rutiner ved snøskred, bruk av primus og førstehjelp. Vi skal krysse vidda midtvinters, og det vil ofte være langt til både folk og mobildekning. Da må vi kunne stole på hverandre, og vite at resten av laget mestrer livsviktige ferdigheter og tar gjennomtenkte valg.

Rebekka og Oscar viser hvordan du kan tørke en fuktig ulltrøye utenpå en tørr.

BLI DIN EGEN TUR-TØRKETROMMEL

Nok et tips for å holde deg tørr, varm og uthvilt på tur – nettopp fordi tørr, varm og uthvilt er stikkord for trivsel og sikkerhet.

Tekst/foto: Silje Høysæter

NYHET

Tørt ullundertøy er alfa og omega for en bra tur, men uansett hva du gjør blir det i beste fall svett og fuktig, eller i verste fall kliss vått. Da har du flere alternativer. Et alternativ er selvsagt å ha med seg mange skift, men på lange turer, eller turer hvor du trenger mye annet utstyr, er dette er dårlig alternativ. Sekken blir tung og uhåndterlig, og en av de deiligste følelsene med å være på tur er jo nettopp at du klarer deg med så lite som mulig.

Speideren gir deg derfor to supre ull-triks. Det første trikset er for de tøffe – du kommer nemlig langt med to sett ull, ett sove-ullesett, og ett gå-ullsett. Når du er fremme på kvelden skifter du til soveullen, som gjerne kan ligge klar i soveposen, neste morgen skifter du til ullsettet du gikk med dagen før. Det kan være både kaldt og guffent, men heldigvis tar det ikke lang tid å gå seg varm, og da spiller det ingen verdens rolle med litt fuktig ull.

Neste triks er å tørke ullen mens du går, eller om du produserer nok varme, mens du sover. Da skifter du nemlig til en tørr ulltrøye, og tar den fuktige over som neste lag. Da har du tørr ull innerst, og den fuktige ulltrøyen ytterst tørker av varmen du produserer.

HVORDAN?

Når du tørker ting i soveposen havner fuktigheten i soveposen. Spesielt om du har dunpose kan det være kjedelig. På kalde vinterdager kan du da frysetørke soveposen utenfor teltet/snøhulen på morgenkvisten, og børste av fukten, så er den god som ny.

Mål: F-15

PREMIEQUIZ

Finn riktige svar på spørsmålene i quizen ved å lese bladet, og vær med på trekningen av en overraskelsespakke fra Speider-sport. Svarfrist er 10. mars.

Mange svarte riktig på premie-quizen i forrige utgave. En heldig vinner får en speiderkniv, og dette er: **Jørgen Wang, Telemark.**

Hva er Oluf Reed Olsen kjent for?

- ◯ Jagerflypilot under krigen
- ◯ Polfarer
- ◯ Norsk skuespiller

Hvor mange kilometer skal Team Speider-sport gå?

- ◯ 10km
- ◯ 100km
- ◯ 1000km

Hvor gammel må du være for å delta på Speiderforum?

- ◯ 10 år
- ◯ 15 år
- ◯ 13 år

Hvilke gjenstand kan du bruke for å finne retningen når du har glemt kompass?

- ◯ Spiseskje
- ◯ Et kamera
- ◯ Klokken

Hvilket land har det flyktet flest mennesker fra?

- ◯ Afghanistan
- ◯ Somalia
- ◯ Egypt

Hva går speideraksjonen til i år?

- ◯ Skolegang for barn i Somalia, Afghanistan og Syria.
- ◯ Bygging av brønner i Sudan
- ◯ Barn i Albania

På hvilke dato slukker hele verden lysene sammen?

- ◯ 1. april
- ◯ 31. mars
- ◯ 29. mars

Hvor lang tid tar det å reise til Sola dersom du flyr i 40 000 km/t?

- ◯ 20 dager
- ◯ 3 dager
- ◯ 150 dager

Hvor reiste speiderne fra Mjølner for å finne snø?

- ◯ Sverige
- ◯ Budor
- ◯ Jotunheimen

Hvilke del av Speidermetoden handler peffens hjørne om denne gangen?

- ◯ Symbolikk, rammer og lek
- ◯ Learning by doing
- ◯ Progresjon i aktiviteter og ferdigheter

KLIPP UT SIDEN OG SEND TIL:
Norges speiderforbund,
Postboks 6910 St. Olavs plass,
0130 Oslo.
Merk konvolutten med «Speideren»

Navn:.....

Adresse:.....

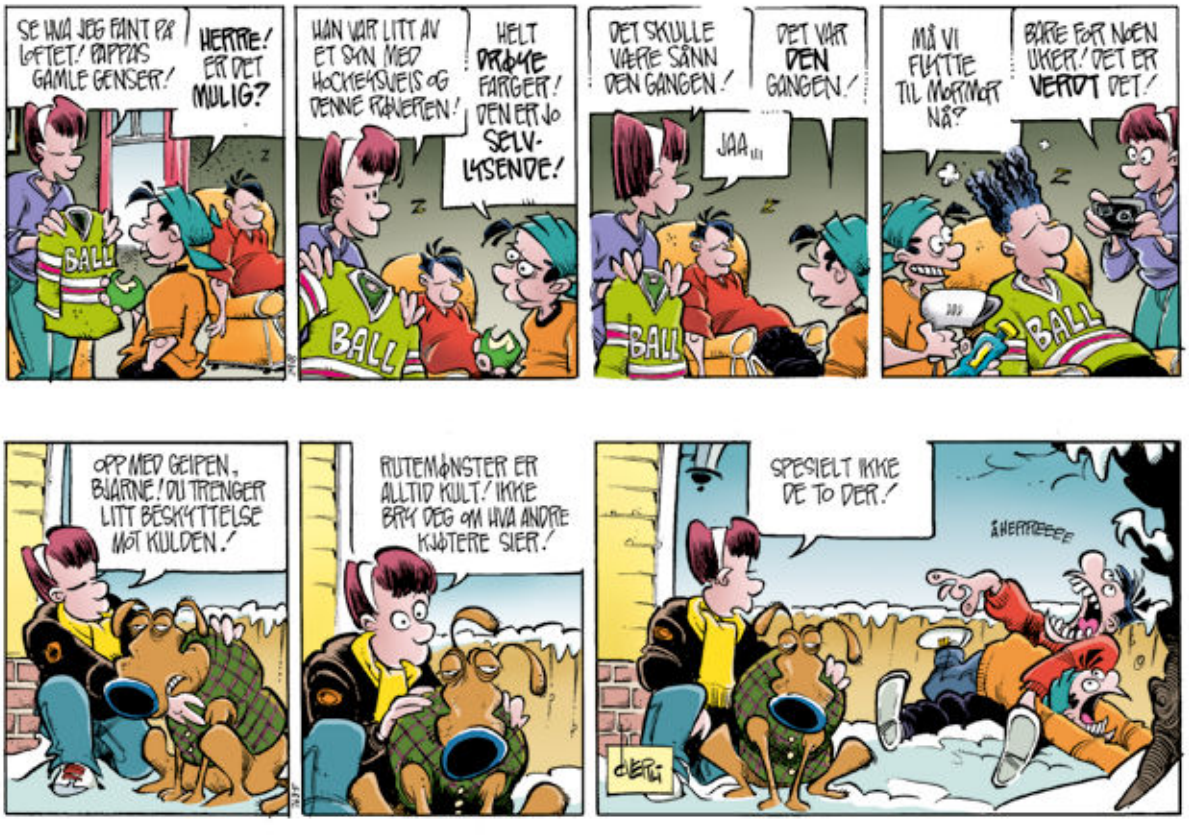
.....

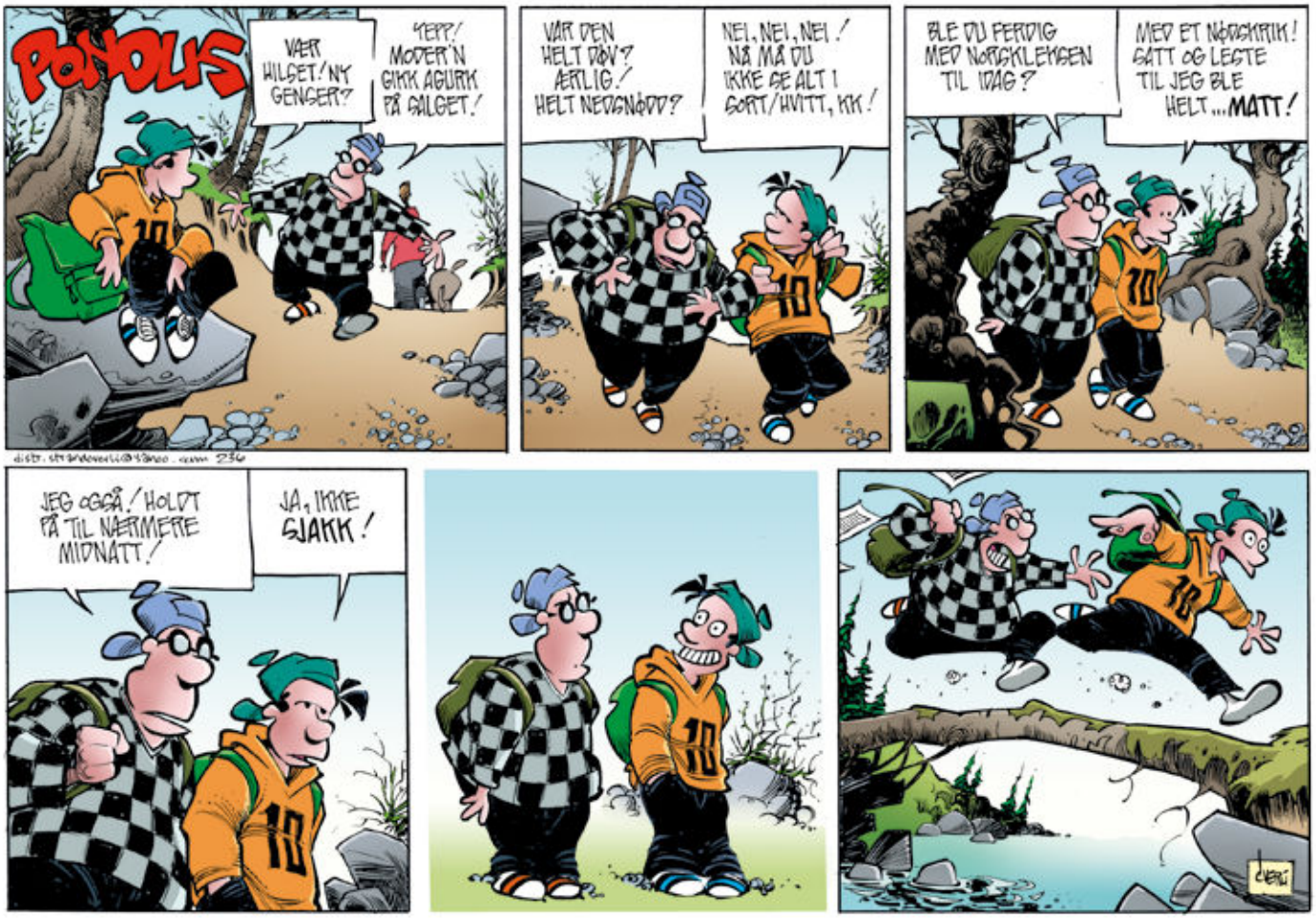
Postnr./sted:.....

Telefonnummer:.....

E-post:.....

PÅ SAN om... KLÆR

SPEIDERMAT

GROVE WRAPS

med reinsdyr og tyttebærrømme

En slags norsk variant av taco, perfekt som hyttekos, eller et lite prosjekt på tur.

Tekst og foto: Espen Willersrud

Mål:
F-4, K-6

Grove wraps (ca. 8 stk):
- 225 g grovbakstmel
- 1 ts salt
- 1 ts bakepulver
- 50 gr margarin/smør
- 1,5 dl vann
- Hvetemel til utbaking

Fyll:
- Reinsdyrskav (eller annet viltkjøtt)
- Seterrømme
- Rørte tyttebær
- Godt smør eller margarin til steking
- Salt og pepper
- Sopp, f.eks. sjampinjong
- Hvitløk
- Purre
- Paprika
- Ruccola

Wrapsene lager dere slik:
- Smelt margarin eller smør, bland inn de øvrige ingrediensene. Sett deigen kjølig i en times tid før steking.
- Del opp i åtte emner, og bak og kjevl dem ut med litt hvetemel.
- Stek dem i tørr teflonplanne på middels varme til de får noen små brune prikker, på begge sider.
- Legg dem i aluminiumsfolie eller kjøkkenhåndle mens du tilbereder fyllet, så blir de ikke tørre.

Fyllet lager dere slik:
- Stek reinsdyrskav i smør, litt salt og pepper i stekepanne sammen med oppdelt sopp og litt hvitløk.
- Bruk rå purre, søtpaprika og ruccola som tilbehør.
- Husk å skylle grønnsakene!
- Rør sammen rørte tyttebær og rømme.

Legg litt av det varme fyllet og det rå tilbehøret på hver wrap, ha på en klatt rosa rømme, og rull/brett sammen.

Server straks – mmmm!

MINISTERMØTE OG ALBANSKE SPEIDERE

En stolt speider hilser på den albanske ministeren for ungdom og sosial velferd

Alle deltakerne på studieturen utenfor Children's Rights Centre of Albania (CRCA) i Tirana

Den albanske nasjonalhelten Skanderbeg

Tekst og foto: Thea Hilding

Albania er et middelhavsland på Balkan, med både langstrakte hvite strender og høye fjell.
Og nettopp i Albania arrangerte Landsrådet for Norges Barne- og Ungdomsorganisasjoner (LNU) i september studietur for representanter fra medlemsorganisasjonene. Sammen med 27 spente ungdommer, reiste vi fire speidere for å lære mer om landets historie, politikk og hvordan det er å være ung og engasjert i Albania i dag.

Fire norske og en albansk speider

Vi fikk møte både ministeren for ungdom og sosial velferd og representanter fra flere av Albanias barne- og ungdomsorganisasjoner. Gjennom Demokratimidlene forvalter LNU penger som gir mulighet til samarbeid mellom norske og øst-Europeiske barne- og ungdomsorganisasjoner. Disse midlene har som formål å styrke ungdommenes rolle i oppbyggingen av bærekraftige sivile samfunn. Dette er viktig i et land som Albania, som har hatt en vanskelig utvikling både gjennom konflikt og ustabile politiske forhold de siste tiårene.

Det mest spennende for oss var et møte med to albanske speidere som kunne fortelle oss at speiding i Albania foregår omtrent som speiding i Norge. Selv om de er ganske få, bare omtrent 600 speidere i Albania, har de speidere i alle aldre, organisert i patruljer og tropper, de arrangerer leir sammen og drar på tur i fjellene. Det tar tid å bygge opp en speiderorganisasjon, og de er ganske unge. Før 1991 var det ikke lov med speiding i Albania, fordi landet hadde et kommunistisk styresett som ikke tillot speidere. Men som gode speidere er de ved godt mot og håper på å snart bli flere.

KJÆRE PEFF ELLER ASS!

Velkommen til vår spalte for patruljeførere og -assistenter!

Tekst: Ksenia Sazonova • Illustrasjoner/foto: Silje Høysæter/Ksenia

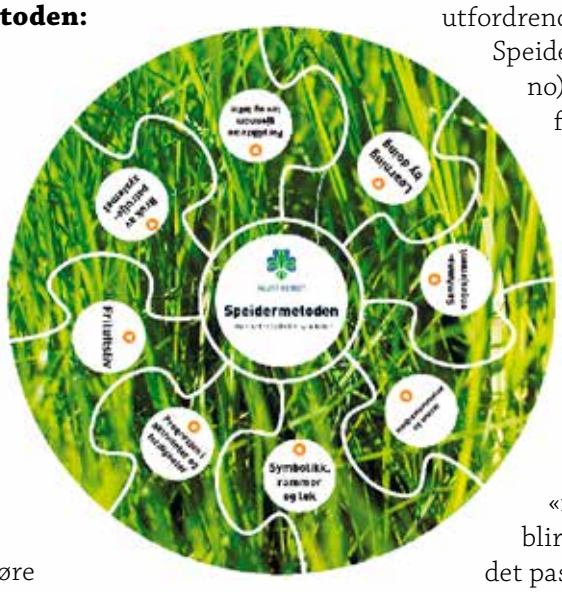
Peffens hjørne – forkortet pH – gir deg svar på mye av det du lurer på som peff. Forkortelsen pH er hentet fra kjemi, og brukes vanligvis i forbindelse med målingen av surhetsgraden i vann og lignende. I Peffens hjørne skal vi måle ikke surhets-, men sunnhetsgraden i patruljen. Her får du råd og tips som gjør livet i patruljen enda bedre! Send gjerne spørsmål og forslag til ting du vil lese om i Peffens hjørne til: ks@speiding.no

Speidingens arbeidsmetoder, kjent som speidermetoden, er det som gjør oss unike. Speidermetoden forklarer hvordan du som peff skal lede speiderarbeidet. Speidermetoden består av åtte metoder som henger sammen som biter i et puslespill.

Speidermetoden – progresjon

De åtte delene i speidermetoden:

- Bruk av patruljesystemet
- Medbestemmelse og ansvar
- Learning by doing
- Friluftsliv
- Samfunnsengasjement
- Forpliktelse gjennom lov og løfte
- Progresjon i aktiviteter og ferdigheter
- Symbolikk, rammer og lek

I tidligere nummer av Speideren har vi begynt å fortelle hvordan du kan bruke speidermetoden for å gjøre patruljeaktivitetene enda bedre. I dette nummeret viser vi hvordan du kan få til progresjon i patruljearbeidet. Progresjon betyr at det skjer en fremgang og en utvikling i det dere gjør og lærer. Det er ingen av oss som synes at det er morsomt å holde på med de samme aktivitetene, eller lære det samme hele tiden, vi vil ha utfordringer!

Peffens oppgave er å finne aktiviteter som er utfordrende for patruljen. Du kan bruke Speiderbasen (www.speiderbasen.no) for å finne noe som passer for speidernes alder. Dere kan gjerne gjenbruke noen gode, gamle aktiviteter, men da er det lurt gjøre dem akkurat så vanskelige at de blir spennende og/eller morsomme! Ta mimeleken, for eksempel: For småspeidere vil det holde å mime noen enkle ord, som «brannmann» eller «rev». Men for speidere i tropp blir dette ofte for lett. Da kan det passe bedre å mime en sangtekst eller andre, vanskeligere ting.

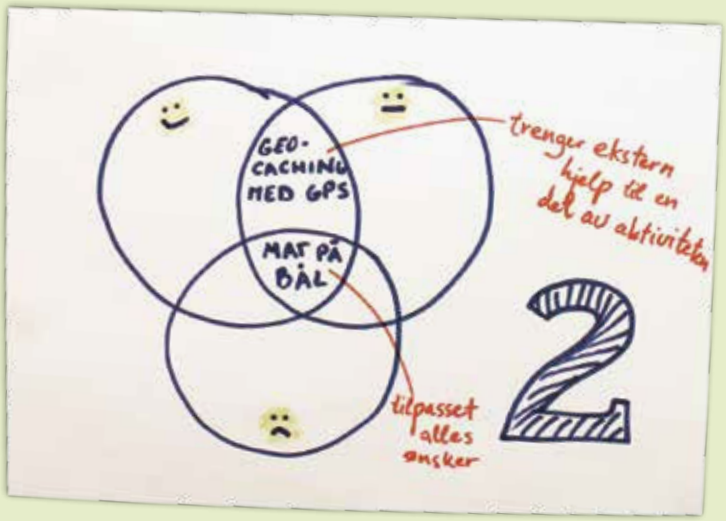
Liker patruljen førstehjelp, kan dere gjerne øve ofte på det, men det er viktig at dere stadig lærer noe nytt, eller prøver å bli flinkere til noe dere ikke klarer så godt. Det er liten vits i å øve på hjerte-lunge-redning hver måned hvis dere er gode på det fra før. Finn på noe annet!

Prøv dette i patruljen:

Trinn 1:

- Finn først ut hva dere kan jobbe med neste år. Tegn tre store sirkler på et stort ark, som vist på bildet. Alle i patruljen skal skrive følgende i de tre sirklene:
- (Tegn et smilefjes) Hva jeg er skikkelig god på og kan lære bort til andre.
- (Tegn et nøytralt fjes) Hva jeg vil gjøre eller lære mer om.
- (Tegn et surt fjes) Hva jeg ikke vil gjøre eller lære mer om.

Trinn 2:

Den første sirkelen gir dere gode idéer til temaer som dere kan sette på planen for patruljemøter for neste halvåret eller året. Så sammenlikner dere de to første sirklene for å finne ut om det er noen kryssende temaer på dem. Hvis ja, betyr det at dere har noen i patruljen som kan lære bort noe som de andre gjerne vil vite mer om, for eksempel hvordan man tenner bål (se eksempelet).

Ta en titt på den siste sirkelen for å sjekke om bål er noe som en eller flere i patruljen ikke har så lyst til å drive med. I eksempelet viser det seg at det er det. I stedet for å ta bort dette temaet fra planen kan dere prøve å finne ut om dere kan gjøre noe liknende isteden, noe som alle i patruljen vil være med på. I eksempelet ser dere at det også er en som er flink med mat. Hva med å kombinere disse to aktivitetene og lage mat på bål? Slik kan den som hadde lyst til å lære mer om bål fortsatt få mulighet til å gjøre det, mens den som ikke ville, heller kan hjelpe til med matlagingen. La dem som er flinke til noe få forberede aktiviteter!

Et annet mulig krysningspunkt er GPS og geocaching, siden GPS brukes når dere geocacher. I eksempelet ser dere at patruljen allerede har noen som kan lære bort bruk av GPS, men dere kan trenge hjelp utenifra til selve geocachingen. Da kan den som får ansvar for møtet be om hjelp fra en av lederne i troppen, en av gruppas rovere, eller til og med en forelder, som driver med geocaching.

Slik sitter patruljen i eksempelet vårt med to gode aktiviteter, matlaging på bål og GPS og geocaching, som de kan gjennomføre selv eller med litt hjelp fra andre. I tillegg har de funnet noen flere temaer (miljø og pil og bue) som de trenger hjelp fra andre til.

Gjør dere denne øvelsen, vil dere sannsynligvis få enda flere idéer til aktiviteter som dere kan drive med.

SPEIDER TUSENVIS AV KILOMETER UNNA

Det kan være lett å glemme at speiding foregår på forskjellige måter over hele verden. Da Kjelsåsspeiderne startet samarbeidet med aserbajdsjanske speidere lærte de hvor ulik speidingen er – og hvor lik speidermetoden kan være – på tvers av landegrensene.

Tekst: Lars Volden Foto: Fredrik Westby

Få vet hva speiding er

– Prosjektet er et samarbeid mellom aserbajdsjanske og norske speidere, og handler om å bruke speidermetoden for å aktivisere og utvikle barn og unge i Aserbajdsjan. Prosjektet går også ut på å utvikle speidingen ytterligere i et land hvor få vet hva speiding er, sier Fredrik Westby, som leder den norske siden av prosjektet.

Han forteller at arbeidet i storbyen går ut på å reise rundt til skoler og universiteter for å fortelle om speiding. Når de er ute på landsbygda gir de et innblikk i hva speiding handler om ved å arrangere en dagstur eller lignende.

- De lærer for eksempel om hvordan man bør ruste og te seg ute i naturen. Det er naturlig for oss i Norge, men ikke allmennkunnskap i Aserbajdsjan. Demokratiforståelse, organisasjonsutvikling og likestilling er også noe prosjektet fokuserer på, ved siden av klassiske speiderting som læren om skog og mark og ledertrening. Fredrik forteller at det nå er jenter som styrer prosjektet fra den aserbajdsjanske siden og at dette ikke er veldig typisk for Aserbajdsjan.

Ikke så store kulturelle forskjeller

Fredrik bemerker at kulturforskjellene virker store i starten, men at de blir mindre og mindre etter hvert som man blir kjent med folkene og kulturen.

– Barn og ungdom i Norge er ikke så ulike barn og unge i Aserbajdsjan. Det vi kanskje merker best, bortsett fra kjørestilen, er gjestfriheten og frimodigheten. Der har vi lært utrolig mye. Nordmenn kan virke beskjedne i aserbajdsjanske øyne, men vi mykner fort opp når vi er i hovedstaden Baku.

Mye å lære av et slikt prosjekt

Fredrik forteller at det mest spennende ved å jobbe med speiding på tvers av landegrensene er å se på utviklingen i speiding og speiderne i Aserbajdsjan.

- Det å oppleve at speidermetoden implementeres og brukes i Baden Powells ånd er veldig kult! Vi har vært gjennom mange tøffe utfordringer sammen i dette prosjektet, og vi møter stadig på nye. Men vi opplever til stadighet også at vi tenker likt, selv om vi bor tusenvis av kilometer fra hverandre.

Fredrik forteller at én sak er at de lærer bort ting, men også at de lærer vanvittig mye selv også. Både speiderrelaterte ting, språk, politikk, økonomi, kultur og samfunn. Å se fremgangen til prosjektet synes han også er utrolig spennende.

- Ved siden av dette er det veldig viktig å stifte gode bekjentskap og varige relasjoner. Sammen med venner i prosjektet har jeg mine aller beste opplevelser, avslutter Fredrik Westby.

HVA?

- Prosjektet heter Dostluq, som er aserbajdsjansk for vennskap
- Fokuserer på ledertrening, likestilling og økt kunnskap om speiding
- Planter og følger opp nye speidergrupper i utkantstrøk og landsbyer i (hele) Aserbajdsjan
- Prosjektet arrangerte sin første sommerleir i 2008, i Zaqatala i Aserbajdsjan
- Har arrangert alt fra vinterleir i Bakuriani, Georgia, til haik i Kaukasus og speidermarked i hovedstaden Baku
- Ansvarlige for Cay Evi (tea house) hos Café 604 under Stavanger 2013

Visste du at nesten hele det norske mannskapet på Kon Tiki var speidere? Eller at mannen som gav Solstølen til Norges speiderforbund var jagerflyger og krigshelt fra 2. verdenskrig? Mange av norgeshistoriens største helter de siste hundre årene var også aktive speidere – i denne spalten blir du litt bedre kjent med dem; speiderheltene.

KRIGS-HELT OG SPEIDER-LEDER

Oluf Reed Olsen var ikke bare motstandsmann, forfatter og krigshelt, han var også speidergutt fra 2. Bestum i Oslo, og hadde senere flere verv i Norges speiderforbund.

Tekst: Silje Høysæter • Foto: Jon Tvedte og Øystein Johansen

Oluf utdannet seg som flyger hos Widerøe. Under andre verdenskrig brøt ble han tatt til fange etter flere sabotasjeaksjoner. Oluf greide likevel å rømme på vei til avhøret, og rømte først til England med en liten seilbåt, og deretter til Canada. Han tjenestegjorde deretter som jagerflyger, og ble senere utdannet til fallskjermjeger og hemmelig agent. Tilbake i Norge ledet han etterretningsgruppen Aquila, som alene senket fiendtlige skip tilsvarende en vekt på nesten 200 000 tonn.

Norges speiderforbund sin hytte Solstølen på Hardangervidda ble gitt av Oluf Reed Olsen.

Etter krigen hadde Oluf flere verv i speiderforbundet. I perioden 1958-60 satt han i Speiderstyret, i tillegg til at han var aktiv som blant annet troppsleder i 2. Bestum. Senere gav han bort hytten sin, Solstølen, til Norges speiderforbund, som fortsatt er hytten til alle speiderne i forbundet. Oluf var opptatt av at fred var speiderbevegelsens viktigste oppgave, og skrev i Norges speiderguttforbunds jubileumsbok at:

«Speidersaken er fredens sak. Men i en urolig og angstfylt verden trenger vi speidere mer enn noen gang tidligere». «Å være beredt i dagliglivet kan nok mange ganger være vanskelig nok, men å være beredt i situasjoner hvor det virkelig blir krevet noe av en, hvor manges liv og fremtid kanskje avhenger av nettopp en selv, er noe ganske annet. Men gjennom den daglige innstilling til oppgavene som en speidergutt, med valgspråket lysende foran seg, har fått, gis det en verdifull trening nettopp til det øyeblikk man plutselig står overfor større situasjoner.»

Oluf Reed Olsen i Norges speidergutt-forbunds jubileumsbok

INFORMASJON TIL FORELDRE

Ny i speideren?
Er barnet ditt ny i speideren, og du er usikker på hva som trengs av utstyr? Snakk med lederen i den lokale speidergruppa di. Han/hun vil vite hva som kreves av utstyr der dere bor.

Speiderens egen butikk
Speider-sport er Norges speiderforbunds egen butikk. Den finner du på Internett, på www.speider-sport.no. Her finner du alt av speiderklær og utstyr, blant annet speiderdrakten.

Speiderne er på nett
Norges speiderforbunds nettside er www.speiding.no. Her finner du blant annet kontaktinformasjon til forbundskontoret og informasjon om medlemskap og forsikringer. Følg oss gjerne også på Facebook: www.facebook.com/speiderforbund

Mange grupper har også egne nettsider, spør lederen i speidergruppa di!

Medlemsinformasjon

Som medlem i Norges speiderforbund har du bestemte rettigheter, muligheter og plikter. På denne siden har vi samlet en del praktisk informasjon knyttet til ditt medlemskap.

MEDLEMSFORDELER
- Mange nye venner
- Unik praktisk kunnskap
- Tilbud om å delta på en av landets beste ledertreninger
- Mange flotte opplevelser på møter og turer
- Medlemsbladet Speideren for din aldersgruppe tre ganger i året
- Rabatt på leie av flotte speidereiendommer og speiderbåter
- Ulykkesforsikring som gjelder på reise til og fra og under alle aktiviteter i regi av gruppe, krets eller forbund

MEDLEMSKONTINGENT
Å drive godt speiderarbeid er ressurskrevende og hadde ikke vært mulig uten den enorme innsatsen fra alle våre frivillige ledere. Men vi er også avhengig av betydelig økonomisk støtte fra stat og kommune. Størrelsen på denne støtten er avhengig av hvor mange registrerte medlemmer Norges speiderforbund har, det vil si medlemmer som har betalt medlemskontingenten. Betal kontingenten innen betalingsfristen. Da unngår du betalingspåminnelsen. Alle speidere får medlemskort. For at medlemskortet skal bli gyldig må du huske å krysse av for «Kvittering tilbake» eller «Oblat for medlemskort» ved betaling over Brevgiro eller via Nettbank. Du får da tilsendt en oblat fra banken som skal festes på medlemskortet. Sjekk at du betaler til riktig kontonummer.

MEDLEMSNUMMERET DITT
Alle medlemmer har et seks-sifret medlemsnummer. Nummeret står på kontingentgiroen, medlemskortet og sammen med adressen på baksiden av Speideren. Nummeret skal blant annet oppgis ved henvendelser om endring av medlemsinformasjon. Ønsker du å melde deg ut av speideren må du si i fra til din lokale leder og/eller sende en e-post med navn og medlemsnummer til nsf@speiding.no.

NORGES SPEIDERFORBUND
BESØKSADRESSE:
St. Olavs gate 25, 0166 Oslo
Postadresse:
Postboks 6910 St. Olavs plass, 0130 Oslo
Telefon: 22 99 22 30
E-post: nsf@speiding.no
www.speiding.no

B
NORGE P.P. PORTO BETALT
DISTRIBUERT AV POSTEN NORGE
posten

SMÅTT, MEN GODT

Du trodde kanskje det var et stort maskineri bak Speider-sports fasade? Rekke på rekke med butikkansatte og lagerarbeidere for å få det hele til å gå knirkefritt og profesjonelt rundt?

Tekst: Silje Høysæter • Foto: Carl-Frederic Salicath

Én mann på lønningslisten

Da må du tro om igjen. På et lager stappfullt av speiderskjorter og all slags spennende duppedingser som kan få et hvert speiderhjerte til å hoppe av utstyrsglede, finner du daglig leder Svein Otto Aure. Sammen med en håndfull frivillige er det ham som holder hjulene i gang i speiderens helt egne sportsbutikk.

Støtter speiding

For det er nettopp det det er, Speider-sport er eid av forbundet og drevet på ekte speidervis. Hele overskuddet går til å drive godt speiderarbeid over det ganske land. – Speider-sport drives smått, men godt. Vi er opptatt av å strekke oss langt og gjøre vårt aller beste, forteller Iver Gjendem, som blant annet har designet nettbutikken www.speider-sport.no i anledning Speider-sports hundreårsjubileum.

Profitt i andre rekke

Men Speider-sport er ikke bare en profesjonell butikk drevet etter speidermetoden. Både sjelen og nattesøvnen blir lagt i å finne fairtrademerkede og økologiske varer. Aller helst skal de også være klimakompenserte og kortreiste også. Etikk og moral går nemlig foran profitt når speideren lager egen butikk.

